

HJÄLMAREN

Föreningen Hjälmarsamarbetet

Foto Leif Gustavsson.

Hjälmarlandskapet - där nord möter syd, öst möter väst

Hjälmarlandskapet är format av vatten, landhöjning och människans brukande genom tusentals år. Den stora sjön var en gång en del av den havsvik som band samman Hjälmaren och Mälaren med Östersjön. När landet steg förändrades landskapet och sjöarna skiljdes åt, men vattnet fortsatte att binda samman natur, människor och livsmiljöer.

Här möts olika naturtyper och landskap. I väster reser sig Kilsbergens skogar med förkastningsbranter och sprickdalar. Runt sjön breder odlingsbygder, ädellövskogar och våtmarker ut sig. De näringsrika miljöerna i Hjälmaren, Kvismaren och Tysslingen har länge varit viktiga för både människor och ett rikt växt- och djurliv.

Landskapet bär också spår av stora förändringar. Under slutet av 1800-talet sänktes Hjälmaren nästan två meter och stora våtmarker omvandlades till odlingsmark. Sedan dess har industrialisering, urbanisering och modern samhällsutveckling fortsatt att forma området.

Foto Mats Rosenberg.

Foto Mats Rosenberg.

I dag står vi inför nya utmaningar. Klimatförändringar och förändrade ekosystem påverkar förutsättningarna för både natur och samhälle. Samtidigt ökar behovet av att se Hjälmaren och dess omgivningar som ett sammanhängande landskap där ekologiska, sociala och ekonomiska perspektiv hålls samman.

Omställningen till ett hållbart samhälle kan inte genomföras av en enskild aktör eller organisation. Den kräver bred samverkan mellan myndigheter på olika nivåer, lärosäten, näringsliv och civilsamhälle. Det var ur denna insikt som Hjälmarsamarbetet växte fram.

Hjälmarsamarbetet är en ideell förening som samlar aktörer runt Hjälmaren för att gemensamt ta ansvar för sjön och dess landskap. Föreningen fungerar som en plattform för dialog, kunskapsutbyte och långsiktig samverkan.

När Hjälmaren ses som ett sammanhängande system, där natur och samhälle är ömsesidigt beroende, förändras också förutsättningarna för hållbar utveckling. Ansvar delas, kunskap byggs tillsammans och lösningar formas i samspel.

Vår utgångspunkt är enkel. **Hållbar utveckling runt en sjö kräver helhetssyn, gemensamt ansvar och samverkan.**

Om Hjälmarsamarbetet

Föreningen Hjälmarsamarbetet bildades i februari 2024 för att samla och stärka utvecklingsarbetet kring Hjälmaren och dess landskap utifrån en gemensam strategi. Föreningen utgör en plattform där aktörer med olika uppdrag, ansvar och kunskap samverkar för att skapa långsiktiga lösningar som håller över tid.

I Hjälmarsamarbetet möts kommuner runt Hjälmaren, länsstyrelser från flera län, akademi och kunskapsmiljöer, regionala aktörer samt organisationer verksamma inom vatten, fiske, kulturmiljö och besöksnäring. Bredden av perspektiv är en av föreningens största styrkor och skapar förutsättningar för helhetssyn och samordnade insatser över kommun- och länsgränser.

Tillsammans arbetar medlemmarna utifrån en gemensam vision för Hjälmaren. Utvecklingen ska ske på ett långsiktigt hållbart sätt med god ekologisk och kemisk status. Insatser inom landsbygdsutveckling, friluftsliv, rekreation och besöksnäring samordnas gemensamt. Landsbygden på och kring Hjälmaren är levande och attraktiv, med goda förutsättningar för boende, etablering och service. Sjön är ett välkänt besöksmål nationellt och internationellt, där ett aktivt båtliv knyter samman människor och landskap.

Hjälmarsamarbetet är en struktur för gemensamt ansvarstagande för en levande sjö och ett hållbart landskap.

Våra arbetsområden

Utgångspunkten är att Hjälmaren är ett sammanhängande system där natur, samhälle och människor är beroende av varandra. För att utvecklingen ska vara hållbar krävs samverkan över gränser, mellan sektorer och mellan nivåer. Arbetsområdena tar sin utgångspunkt i den gemensamma strategin för Hjälmaren och de tematiska områden som identifierats där:

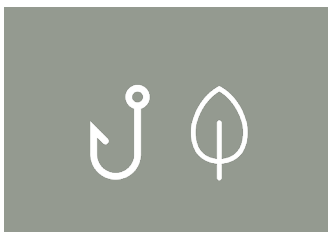
- Landsbygdsutveckling
- Besöksnäring och friluftsliv
- Naturmiljö och kulturmiljö
- Vattennivå och vattenkvalitet
- Maritim utveckling och fiske

Genom att samla kommuner, myndigheter, akademi och andra aktörer skapar vi en gemensam riktning och bättre förutsättningar för ett långsiktigt arbete kring Hjälmaren. Fokus ligger på kunskap, samverkan, samordning och lokal förankring, med målet att stärka både ekosystem och samhällen runt sjön.

På följande sidor presenteras de områden vi i nuläget prioriterar och fördjupar arbetet inom.

Ta del av våra
projekt på
LinkedIn. Följ oss
där!

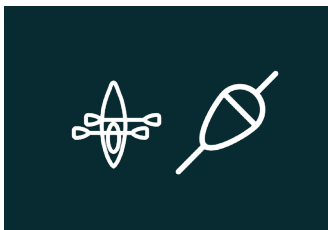

Landsbygdsutveckling

Hjälmarlandskapet består till stor del av landsbygd och mindre samhällen. I hela Hjälmarlandskapet ska det vara möjligt för människor att bo, leva och verka på ett hållbart sätt ur samtliga tre dimensioner.

Landsbygdsutveckling i Hjälmarlandskapet innebär därför att det ska finnas goda förutsättningar för både etablering och inflytt och därmed bibehållen eller utvecklad service. Det arbete som bedrivs inom Hjälmarsamarbetet ska stärka lokalsamhällen och lokalt näringsliv och civilsamhälle.

På liknande sätt som övriga fokusområden ska inte landsbygdsutveckling ses som ett separat område utan det finns starka kopplingar och synergier till övriga fokusområden. Till exempel bidrar lantbruket på många platser till att bevara mosaiken i landskapet och värna om de värdefulla vattennära betesmarkerna vilket bidrar till både ekosystem och biologisk mångfald samt livsmedelsförsörjning.

Besöksnäring och friluftsliv

Hjälmarlandskapet erbjuder en mångfald av upplevelsevärden kopplade till framför allt värdefulla natur- och kulturmiljöer.

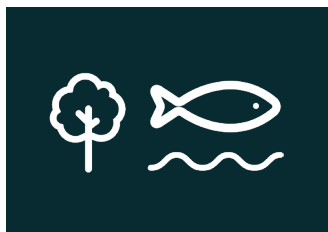
Möjligheter till upplevelser sträcker sig över hela landskapet, över hela året och till både invånare och besökare.

Ett utvecklat friluftsliv och lokal besöksnäring kan indirekt bidra till måluppfyllelse för en hållbar utveckling i Hjälmarlandskapet. Dels kan en stärkt besöksnäring bidra med intäkter till lokalsamhällen i landskapet, dels kan det bidra med att bygga en lokal identitet som känner samhörighet med helheten. På detta sätt kan en självförstärkande process initieras där attraktiva livsmiljöer och lokal stolthet skapar bra förutsättningar för besöksnäringen och vice versa.

Då besöksnäring och friluftsliv skapar möjligheter att sprida kunskap och engagemang kring landskapets historia, hur det nyttjas idag och vilka möjligheter framtiden bär med sig kan detta fokusområde bidra till den beteendeförändring som det hållbara samhället är beroende av.

Vattenförvaltning

De fem Hjälmarmarkkommunerna består till cirka 15 procent av vatten. En långsiktigt hållbar vattenanvändning är avgörande för Hjälmarens utveckling och för människors livsvillkor runt sjön. Målet är att Hjälmarens ekologiska och kemiska status ska vara god och att tillförseln av näringsämnen och föroreningar från både externa källor och sjösediment minimeras.

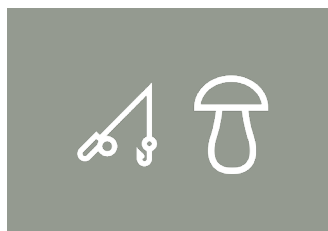

I omställningen till ett hållbart samhälle ökar kraven på hur vatten används. Yt- och grundvatten i Hjälmaren ska nyttjas på ett ansvarsfullt och långsiktigt hållbart sätt, samtidigt som dricksvattenförsörjningen från Hjälmarens råvattentäkt ska vara skyddad. Detta ställer krav på samordning och gemensamt ansvar.

Vattenanvändning är ett område som berör många samhällsfunktioner och kräver ett landskapsperspektiv där samverkan över kommun- och länsgränser är en förutsättning för en hållbar utveckling av Hjälmarmarkskapet, ur såväl ekologiska, ekonomiska som sociala perspektiv.

Lärande och kunskapsuppbyggnad

Helhetssyn och samverkan är centralt för allt som sker inom Hjälmarsamarbetet. Detta innebär att samtliga fokusområden integreras för att bygga den bas av kunskap som redan finns i landskapen och nyttja samverkan för att ta fram ny kunskap samt bidra till kunskapsspridningen.

Även de delar som pekas ut runt fokusområdena behöver hanteras i integreringen av befintlig och av tillkommande ny kunskap. Detta för att samverkansarenan kring Hjälmaren ska bli en plats där kunskap utvecklas och sprids – där nya frågor och möjliga lösningar testas och beforskas och där kunskaper och kompetenser från olika områden kan mötas för att bidra till lärande och aktion för en hållbar omställning av samhället.

Kontakt

Tina Ikonomidou

Verksamhetsledare för Hjälmarsamarbetet

tina.ikonomidou@orebro.se

Följ oss på

Sociala medier: LinkedIn

Hemsida: www.lakehjalmaresen.se

HJÄLMAREN